

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 15Co/16/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8109200723
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Ilčinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8109200723.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Ilčinovej a členov senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Mareka Kohúta v právnej veci žalobcov: 1. W. Q., N.. X.X.XXXX, F. XX, W., právne zastúpeného JUDr. Michalom Feciľákom, advokátom so sídlom Jesenná 8, 080 05 Prešov, IČO: 37941623, 2. J.. W. K., N.. X.XX.XXXX, K. B. XX, W., právne zastúpeného JUDr. Ladislavom Lukáčom, advokátom so sídlom Hlavná 17, 080 01 Prešov, IČO: 36164666, proti žalovaným: 1. Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov, právne zastúpenému Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, Jesenná 14, 080 01 Prešov, IČO: 37 936 853, 2. Mesto Prešov, Hlavná 73, 080 01 Prešov, IČO: 00327646, právne zastúpenému JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, IČO: 35519193, 3. Slovenská republika - Slovenská správa ciest Bratislava, Miletičova 19, 826 19 Bratislava, IČO: 003328, o náhradu za užívanie nehnuteľností, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 8C/9/2009-834 z 25. októbra 2018 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalovaní 1, 2 a 3 majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcom, a to každý v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali voči žalovaným náhrady za užívanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Solivar a zapísaných na LV č. XXX. Žalovaným 1, 2 a 3 priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vychádzal zo skutkového zistenia, že žalobcovia sú evidovaní ako podieloví spoluvlastníci parcel KN C XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 39m², KN C XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 2.440m² a KN C XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1.578m², zapísaných na LV č. XXX, kat. úz. Solivar. Vklad vlastníckeho práva bol povolený pod č. M. XXXX/XXXX dňa 05.08.1998. Geometrickým plánom č. 1/2008 vyhotoveným J.. Q. A. bola parcela KN C XXXX/XX o výmere 1.578m² rozdelená na novovytvorené parcely, a to parcelu č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorie o výmere 1.200m² a parcelu č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorie o výmere 377m², pričom na parcele č. XXXX/XX sa nachádza inžinierska stavba - cesta III. triedy č. XXXXXX W. - F. - R. a na novovytvorenej parcele č. XXXX/XX sa nachádza chodník. Územné rozhodnutie o umiestnení stavby s označením J. W. - M. -Privádzač na F. W. - R. bolo vydané dňa 24.08.1982, č. M.. XXX/XX-K.. Na základe stavebného povolenia č. j. F.. XXXX/OD-XX, vydaného dňa 14.03.1983 Okresným národným výborom - odborom dopravy v Prešove bola postavená inžinierska stavba cesty a chodníka. Dňa 12.02.1992 bolo vydané kolaudačné rozhodnutie č. ObÚ-PD-2113/1991, ktorým bolo povolené užívanie cestnej stavby a táto bola odovzdaná do správy a údržby Okresnej správe ciest a Správe mestských komunikácií Prešov. Dňa 29.12.2003 bola medzi účastníkmi Slovenskou

republikou, zastúpenou Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Prešovským samosprávnym krajom podpísaná dohoda o prechode majetku a s ním súvisiacich práv a povinností z vlastníctva štátu v správe Slovenskej správy ciest na Prešovský samosprávny kraj.

2. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal na rozsudok Okresného súdu Prešov, č.k. 14C/75/2012-506 zo dňa 13.01.2016, ktorým priznal súd žalobcom proti žalovanému Prešovskému samosprávnemu kraju, zastúpenému Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja náhradu za užívanie totožných nehnuteľností, avšak za obdobie roku 2007 vo výške po 8.645,12 eur s príslušenstvom v prospech každého zo žalobcov a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Obom žalobcom boli priznané aj trovy konania. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, č.k. 2Co/93/2016-614 zo dňa 30.11.2017 krajský súd ako odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z 13.01.2016 a stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňom 05.02.2018.

3. Súd prvej inštancie predmet sporu právne posúdil podľa čl. 2 ods. 3, čl. 20 ods. 1, 3 Ústavy Slovenskej republiky, § 3 ods. 1, § 39, §132 ods. 1, § 134 ods. 1, 2, 3, 4, § 129 ods. 1, §130 ods. 1, 2, § 123, § 451, § 456, § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 2 ods. 1 zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby, § 1 ods. 2, 3, § 3d ods. 2, 3 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), § 4 ods. 1, 2, § 7 ods. 1, § 8 ods. 1 vyhlášky č. 35/1984, ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách, § 1 ods. 1, § 2 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) ako aj podľa čl. 2 ods. 3 a čl. 5 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

4. V nadväznosti na citované ustanovenia súd prvej inštancie konštatoval, že predmetný spor je potrebné podrobiť nielen z pohľadu pozitívneho práva ale aj z pohľadu jusnaturalistického, najmä cez prizmu dobrých mravov. Zdôraznil, že Občiansky zákonník ani iný predpis nedefinuje pojem bonos mores, teda dobré mravy. Teória a súdna prax však zhodne považujú dobré mravy za všeobecne uznávané pravidlá morálky, ktoré predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok spoločnosti a zákonodarcia ich považuje za tak významné, že ich pomocou odkazu v právnej norme včleňuje do občianskeho práva. Z toho vyplýva, že tieto morálne pravidlá majú objektívnu povahu, a preto akékoľvek súhlasné, a teda subjektívne motivované vyhlásenie zmluvných strán nie je smerodajné v tom, či nimi uzavretá zmluva je v súlade s dobrými mravmi alebo nie (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28.08.2008, sp. zn. 16Co/152/2008). Súd prvej inštancie nepoprel právo žalobcov domáhať sa ochrany na súde, avšak otáznym a v konaní sporným sa mu javilo to, či takémuto výkonu práva je potrebné poskytnúť ochranu.

5. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázať, že žalobcovia vedeli, že budú obmedzení vo svojich vlastníckych právach, pretože cestné teleso sa na predmetných pozemkoch v čase ich kúpy žalobcami už nachádzalo, pričom išlo o oprávnenú stavbu. Zdôraznil, že vzhľadom na takýto stav nehnuteľnosti v čase kúpy, žalobcovia ako právni nástupcovia predchádzajúcich vlastníkov chceli byť na svojich vlastníckych právach obmedzení, keďže im muselo byť zrejmé, že pozemky sú v stave nepoužiteľnom napr. na výstavbu, keďže stavba - cestné teleso sa na týchto už nachádzala. Súd prvej inštancie vyslovil názor, že obmedzenie pozemku stavbou mohlo a malo byť zohľadnené v kúpnej cene, za akú uvedené pozemky žalobcovia nadobúdali, teda akékoľvek, čo i len potencionálne obmedzenie bolo odrazené v kúpnej cene. Žalobcovia tak vstúpili do práv vlastníka (§ 123 Občianskeho zákonníka), pričom nemohli predpokladať, že výkon ich vlastníckeho práva bude väčší ako bol ich právneho predchodcu. Tvrdenia žalobcov, že všeobecnú hodnotu vecného bremena je potrebné stanoviť tak, ako keby predmetné pozemky boli nezastavané, považoval súd prvej inštancie za hypotetickú. Zdôraznil, že žalobcovia nepredložili žiadnu ponuku realitných kancelárií, ktorá by aspoň približne kopírovala hodnotu obmedzenia spočívajúcu v cestných telesom zastavaných pozemkoch, v dôsledku čoho tvrdené skutočnosti nepreukázali, pričom dôkazné bremeno v tomto smere zaťažuje žalujúcu stranu. Nebolo preukázané, žeby realitné kancelárie mali v ponuke na predaj, prípadne prenájom pozemky zastavané napr. cestným telesom, teda len ťažko možno hovoriť o trhových cenách za náhradu užívania takýchto nehnuteľností, keď samotný trh takéto ponuky negeneruje. S dôrazom na výkon práv v súlade s dobrými mravmi súd prvej inštancie uzavrel, že špekulatívne nadobúdanie vlastníckeho

práva len za účelom vytvárania zisku v dôsledku právnych rezíduí z minulosti nemôže obstať. Zároveň poukázal na to, že predmetný spor nie je ojedinelým prípadom žalobcov, ale ide o sériu súdnych sporov, pričom všetky sú viac-menej v rovnakom právnom i spoločenskom kontexte. Poskytnutím právnej ochrany takémuto konaniu by podľa súdu prvej inštancie bezpochyby dochádzalo k rozkladu konceptu dobrých mravov, čo považoval za neprípustné. Preto žalobu žalobcov zamietol.

6. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania proti neúspešným žalobcom v rozsahu 100 %.

7. V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie žalobca 1. Namietal, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí. Poukázal na ustanovenia čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 4, čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky, §§ 123, 124, 126, 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Nesúhlasil s tvrdením súdu prvej inštancie, že ním uplatnený nárok je v rozpore s dobrými mravmi. Za konanie v rozpore s dobrými mravmi označil iba také konanie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie účelu sledovaného právnou normou, ale ktoré je v rozpore s ustálenými dobrými mravmi, vedené priamym úmyslom spôsobiť inému účastníkovi ujmu. Použitím korektívu dobrých mravov nemôže dôjsť k oslabeniu princípu istoty občianskoprávneho styku. Žalobca 1 poukázal na uznesenie Ústavného súdu Českej republiky, sp.zn. IV.ÚS 1750/10 z 03.01.2011, v zmysle ktorého domáhanie sa práva na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva nemožno kvalifikovať ako zneužitie vlastníckeho práva, či výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, lebo vlastník sa domáha toho, čo mu po práve náleží. Žalobca považoval zamietnutie žaloby za ujmu na jeho právach, a to konkrétne na práve užívať svoj majetok a brať z neho úžitky, keďže súd uplatňovanie jeho základných práv považoval za konanie v rozpore s dobrými mravmi. Uvedeným záverom súdu prvej inštancie podľa názoru žalobcu došlo k porušeniu čl. 12 ods. 4 Ústavy SR. V súvislosti s uvedeným poukázal na nález Ústavného súdu SR, sp.zn. PL. ÚS 18/97 zo dňa 03.06.1998, z ktorého vyplýva, že uplatnenie základného práva predsa nemôže byť dôvodom pre nemožnosť nadobudnúť právo, alebo pre odňatie práva. Žalobca taktiež poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 1Cdo 98/2008 zo dňa 27.10.2009, v ktorom Najvyšší súd SR konštatoval, že „Z hľadiska týchto úvah sa javí byť zásadne sporným posúdenie prejednávanej veci odvolacím súdom podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré je taktiež v rozpore s existujúcou súdnou praxou, keď napadnutým rozsudkom na základe tohto ustanovenia sa vlastne založilo nové právo, a to akoby nezrušiteľné právo žalovaných 1/, 2/ bývať v predmetnom rodinnom dome žalobcov bez právneho titulu; tým by došlo k trvalému bezodplatnému obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcov. Odvolací súd prehliadol, že vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme na základe zákona a za náhradu.“ Na podporu svojho tvrdenia, že jeho nárok nie je v rozpore s rozhodovacou praxou poukázal žalobca 1 na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 6Co/75/2012 z 11.12.2012.

8. Napadnuté rozhodnutie žalobca 1 označil za rozhodnutie v rozpore s princípmi právneho štátu, a to najmä s princípom právnej istoty. Poukázal na rozhodnutia Okresného súdu Prešov, sp.zn. 17C/166/99 z 23.03.2003, ktorému predchádzalo uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 2Co/579/2001 zo dňa 20.09.2002, ktorými bol priznaný žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov žalobcu miestnou komunikáciou ako aj na rozsudok Okresného súdu Prešov, sp.zn. 11C/258/2009 z 30.03.2010, potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 9Co/43/2010 zo dňa 20.12.2010, ktorými bol priznaný žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov cestou 1. triedy a rozsudok Okresného súdu Prešov, sp.zn. 9C/102/2009 z 21.11.2011, zrušený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 17Co/24/2012 zo dňa 19.04.2012, v ktorom odvolací súd konštatoval, že pokiaľ sa preukáže, že sporné pozemky žalobcu žalovaný užíval, došlo k bezdôvodnému obohateniu a na daný právny vzťah je potrebné aplikovať ustanovenia § 451 OZ a ust. § 458 ods. 1 ObZ. Žalobca 1 namietal, že súd prvej inštancie ignoroval aj zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 10.01.2013 a závery zo zasadnutia občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 15.05.2018 a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 17.05.2018. Po prijatí stanovisk boli zo strany Krajského súdu v Prešove priznávané nároky na náhradu za existujúce vecné bremeno zriadené na ich pozemkoch, a to rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove, č.k. 6Co/77/2017-1252 zo dňa 25.09.2018, č.k. 5Co/168/2017-761 zo dňa 27.09.2018, č.k. 18Co/115/2017-386 zo dňa 27.09.2018. Z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky, sp.zn. 28 Cdo 924/2011 citoval žalobca 1 časť, z ktorej vyplýva, že zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva povinnosť strpieť užívanie pozemkov

bezodplatne, a preto ak nie je pre bezplatné užívanie pozemku iný právny dôvod (zmluva), platí, že povinnosti vlastníka pozemku strpieť jeho užívanie zodpovedá povinnosť vlastníka stavby poskytnúť mu za to náhradu, pričom nie je rozhodné, že predmetné stavby neboli žalovanou fakticky užívané a že z nich neplynul zisk. K obohateniu vlastníka stavby dochádza už zo samotného titulu vlastníckeho práva, ktoré zakladá jeho oprávnenie stavbu užívať. Žalobca 1 poukázal aj na ďalšie rozsudky najvyššieho súdu týkajúce sa práva vlastníka pozemkov na vydanie bezdôvodného obohatenia v prípade užívania pozemkov, na ktorých boli postavené stavby iných osôb. Záverom žalobca poukázal aj na konanie v totožnej právnej veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 14C/75/2012, v ktorej súd prvej inštancie priznal žalobcom finančnú náhradu za užívanie predmetného pozemku voči žalovanému titulom bezdôvodného obohatenia a Krajský súd v Prešove rozsudkom, sp.zn. 2Co/93/2016 zo dňa 30.11.2017 uvedené rozhodnutie potvrdil.

9. Žalobca 1 zdôraznil, že v posudzovanej právnej veci došlo zo strany súdu prvej inštancie k porušeniu princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, keďže súd prvej inštancie sa rozhodol postupovať inak a nerešpektoval právny názor Krajského súdu v Prešove prijatý na spoločnom zasadnutí občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia dňa 10.01.2013 ako aj názor najvyšších súdnych autorít vyjadrených vo svojich rozhodnutiach. Postup súdu prvej inštancie tak podľa žalobcu nesie znaky svojvôle, v dôsledku čoho došlo k porušeniu základného práva žalobcu 1 na súdnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Navrhol rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe žalobcu 1 vyhovieť v celom rozsahu a priznať mu náhradu trov konania v rozsahu 100 % alebo rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie podal aj žalobca 2. Namietal taktiež nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci. Nesúhlasil s tvrdením súdu prvej inštancie, že ním uplatnený nárok je v rozpore s dobrými mravmi. Poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22Cdo 1265/2007 z 03.01.2008 zdôraznil, že ustanoveniu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka neodporuje, pokiaľ niekto požaduje vydanie toho, čím sa na jeho úkor niekto iný bezdôvodne obohatil, pretože právo žiadať vydanie takéhoto obohatenia priznáva priamo právny predpis, a to v konkrétnom prípade Občiansky zákonník v § 451. V ďalšej časti odvolania žalobca 2 poukázal na znenie rozhodnutia Ústavného súdu ČR, sp. zn. IV ÚS 1750/2010, Ústavného súdu ČR, sp. zn. I ÚS 33/1995, PL. ÚS 18/1997, uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Cdo/98/2008 a rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6Co/75/2012. Vyslovil názor, že za konanie v rozpore s dobrými mravmi možno považovať práve konanie žalovaných, keďže v rozhodnom období pozemky žalobcov užívali výlučne žalovaní stavbami - cestou III. triedy a chodníkom na nich ležiacim bez akejkoľvek náhrady. Zdôraznil princíp právnej istoty ako neoddeliteľnú súčasť princípov právneho štátu ako aj princíp legitímneho očakávania, ktorý je užšou kategóriou ako právna istota. V súvislosti s týmto názorom poukázal žalobca 2 taktiež na viaceré rozhodnutia všeobecných súdov ako aj Ústavného súdu SR. Vytkol súdu prvej inštancie, že tento ignoroval aj zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove, konaného dňa 10.01.2013 ako aj na zasadnutia kolégii z 15.05.2018 a 17.05.2018. V súvislosti s využívaním pozemkov zastavaných stavbou pozemnej komunikácie poukázal odvolateľ aj na rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 28Cdo 924/2011. V závere odvolania žalobca 2 poukázal na totožnú právnu vec vedenú na Okresnom súde Prešov, pod sp. zn. 14C/75/2012 týkajúcu sa iba iného časového obdobia, v ktorom konaní už bola aj pre súd prvej inštancie záväzne vyriešená otázka nároku žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia. Mal za to, že právne závery rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 2Co/95/2016 nadväzujúceho na rozhodnutie vo veci 14C/75/2012 sú záväzné aj v predmetnej právnej veci. Namietal, že v posudzovanej právnej veci došlo zo strany súdu prvej inštancie k porušeniu princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, keďže súd prvej inštancie sa rozhodol postupovať inak než v doterajších rozhodnutiach súdov. Navrhol rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť a priznať mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % alebo rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

11. Podaním z 10.12.2018 sa k odvolaniu žalobcu 2 vyjadril žalobca 1. S dôvodmi odvolania žalobcu 2 sa stotožnil v celom rozsahu. Zároveň poukázal na rozsudok Krajského súdu v Prešove, č.k. 23Co/120/2017-1196 zo 07.11.2018, týkajúceho sa totožnej právnej veci, teda zaplatenia náhrady za vecné bremeno, v ktorom rozhodnutí odvolací súd zdôraznil, že nárok žalobcu nie je v rozpore s dobrými mravmi. Mal za to, že samosudca pri rozhodovaní predmetnej veci nerešpektoval právne predpisy a judikatúru súdov, teda ním vydané rozhodnutie, ktorým žalobu zamietol je svojvoľné.

12. Podaním z 15.01.2019 žalobca 1 dal do pozornosti odvolacieho súdu uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Cdo/44/2010 z 31.01.2012 uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 3/2013, v ktorom najvyšší súd vyslovil, že „ak už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením.“ Iným konaním, ktoré mal súd prvej inštancie prejudiciálne posúdiť v posudzovanej právnej veci bolo konanie vedené na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14C/75/2012, pre ktoré konanie bolo konanie v posudzovanej právnej veci aj prerušené na niekoľko rokov. Rozsudkom Okresného súdu Prešov, č.k. 14C/75/2012-506 zo dňa 13.01.2016, právoplatným dňa 05.02.2018 došlo k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu strán sporu, preto bol súd prvej inštancie v posudzovanej právnej veci pri zodpovedaní predbežnej otázky týmto vyriešením viazaný.

13. K odvolaniam žalobcov sa vyjadril žalovaný 2 podaním z 19.08.2019. Rozsudok súdu prvej inštancie navrhol ako vecne správny potvrdiť a priznať mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Poukázal na časti odôvodnenia rozsudku týkajúceho sa súladu výkonu práv s dobrými mravmi ako aj na záver ESLP v spore W. Q. proti Slovenskej republike v rozhodnutí z 02.07.2019, ktorého závery sú v plnom súlade so závermi napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie.

14. K vyjadreniu žalovaného 2 k odvolaniu žalobcov predložil svoje stanovisko žalobca 1 podaním zo 17.09.2019. S vyjadrením žalovaného 2 vyjadril nesúhlas a spochybnil ho aj v jeho obsahu, ktorý predstavoval iba odcitované časti odôvodnenia rozsudku. Vo vzťahu k označenému rozsudku ESLP č. 4014/12 vo veci W. Q. proti Slovenskej republike žiadala žalobca 1 v lehote 3 mesiacov ESLP o predloženie predmetnej veci Veľkej komore, v dôsledku čoho citovaný rozsudok nie je právoplatný. Opakovane zdôraznil princíp právnej istoty poukazom na čl. II ods. 1 CSP, v nadväznosti na čo uviedol 101 rozhodnutí prvoinštančných a odvolacích súdov v SR týkajúcich sa posudzovania nárokov na náhradu za obmedzenie vlastníckych práv k nehnuteľnostiam. V ďalšej časti tohto vyjadrenia poukázal žalobca 1 na genézu nadobudnutia predmetu sporu. Zároveň zdôraznil, že po nadobudnutí účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. sa snažil o majetko-právne vysporiadanie k pôvodnej parcele KN C č. XXXX/X. Zopakoval tvrdenia uvádzané v odvolaní.

15. Podaním z 09.12.2019 predložil žalobca 1 vyjadrenie k veci samej poukazom na ďalšiu judikatúru, v ktorej bola riešená námietka rozporu s dobrými mravmi.

16. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 34 CSP preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce v súlade s ustanovením § 379 a nasl. CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné. O odvolaní bolo rozhodnuté postupom podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, pričom miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia boli oznámené na úradnej tabuli súdu a na príslušnej webovej stránke najmenej 5 dní pred rozhodnutím.

17. Súd prvej inštancie v predmetnom spore vykonal potrebné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam a z týchto vyvodil aj správny právny záver. Odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na výstižné a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožňuje. Vo vzťahu k zhodným odvolacím námietkam žalobcov je potrebné uviesť nasledovné.

18. Pokiaľ odvolatelia poukazujú na ustálenú rozhodovaciu prax súdov vo vzťahu k náhrade za bezdôvodné obohatenie za užívanie nehnuteľností v období od 17.01.2007 do 16.01.2009 ako nárok špecifikovali žalobcovia v žalobe, tak odvolací súd konštatuje, že nárok žalobcov z titulu bezdôvodného obohatenia je čo do základu daný. Jeho existenciu nie je možné uprieť už od zhotovenia stavby, teda od postavenia cestného telesa, či chodníka. V konaní bolo preukázané, že v rozsahu preukázanom žalobcami bola stavba postavená bez predchádzajúceho vysporiadania pozemkov s pôvodnými vlastníckymi. O existencii stavby mali žalobcovia v čase kúpy nehnuteľnosti vedomosť, o čom svedčí aj samotný čl. 5 zmluvy z 05.08.1998, ktorou zmluvou nehnuteľnosti nadobudli. Potvrdili, že stav nadobúdaných nehnuteľností im je známy. Žalobcovia si tak museli byť vedomí, že ich právo predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním (§ 123 Občianskeho zákonníka) je obmedzené od počiatku a nehnuteľnosti nebudú môcť byť využívané obvyklým spôsobom. Odvolací súd nepopiera právo žalobcov vlastniť majetok zaručené Čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky. Zároveň však dodáva, že vlastníctvo ako také zaväzuje a nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom (Čl. 20 ods. 3 Ústavy).

19. V súvislosti s uvedeným odvolací súd vyslovuje presvedčenie, že úmysel žalobcov vlastníť predmetné nehnuteľnosti (tak ako mnohé ďalšie) bol motivovaný výlučne pohnútkou získavania majetkových výhod v neobmedzenom časovom období, spravidla voči štátu, či samosprávnemu subjektu pre pochybenia zodpovedných v čase neslobody (roky 1948 až 1989), ktoré konanie je potrebné posúdiť ako bezohľadnú dispozíciu s majetkom. Konaniu žalobcov spočívajúcemu v domáhaní sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva z titulu bezdôvodného obohatenia voči žalovaným za daného stavu je konaním nesúladným s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nie je možné mu poskytnúť ochranu.

20. Odvolací súd, v zhode so súdom prvej inštancie, dospel k uvedenému záveru po vyhodnotení všetkých súvisiacich okolností. Bolo nesporným, že predávané nehnuteľnosti trpia vadami, a to tak faktickými (existencia stavby) ako aj právnymi (nevysporiadanie vlastníckych vzťahov pred realizáciou stavby), na ktoré vady bol povinný predávajúci kupujúcich upozorniť v zmysle ustanovenia § 596 Občianskeho zákonníka. Z obsahu zmluvy však takéto upozornenie nevyplýva, no napriek tomu žalobcovia nepristúpili k domáhaniu sa zodpovednosti voči predávajúcemu, ale pristúpili k vymáhaniu nárokov vyplývajúcich z bezdôvodného obohatenia užívaním veci bez právneho dôvodu voči žalovaným. Nie nepodstatným je posúdenie časových súvislostí konania žalobcov. Ako bolo vyššie uvedené, títo kúpili predmetné nehnuteľnosti zaťažené vecným bremenom v roku 1998 v stave im známom za kúpnu cenu podstatne nižšiu, než bola hodnota prevádzaných nehnuteľností ocenená znalcom Ing. Antonom Neščiverom v znaleckom posudku č. 19/1998.

Následne neuplatnili vady kúpenej veci voči predávajúcemu, ale začali sa domáhať nárokov, či už voči štátu alebo voči samosprávnemu orgánu v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11C/9/2007, v ktorom konaní uplatňovali nárok z titulu bezdôvodného obohatenia už od roku 2005. Žalobcovia sa vo vzťahu k predmetu konania tak za celé obdobie od roku 2005 do roku 2011 (ako to uviedli v podaní zo 17.09.2019, čl. 917 spisu) domáhali vo vzťahu k predmetným pozemkom finančných nárokov, ktoré im boli čiastočne priznané. Prijatím zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 01.07.2009 vzniklo žalobcom právo na finančnú náhradu za zriadenie vecného bremena v zmysle § 4 citovaného zákona. Žalobcovia nepopierali, že aj týchto nárokov sa domáhali. Ku konečnému vysporiadaniu vzťahov k predmetu sporu došlo v roku 2011, kedy žalobcovia pozemky odpredali za niekoľkonásobne vyššiu cenu, než za akú ich zakúpili žalovanému 3 a Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s.. Vyhovujúc žalobe by vznikla situácia, že žalobcovia vedome kúpili nehnuteľnosti pod stavbami za kúpnu cenu oveľa nižšiu, než bola stanovená, následne získali finančné prostriedky z titulu bezdôvodného obohatenia užívaním stavby bez právneho dôvodu a odpredali pozemky za cenu niekoľkonásobne vyššiu, čo potvrdzuje úmysel žalobcov vlastníť nehnuteľnosti nie z dôvodu výkonu vlastníckych práv v celom rozsahu v zmysle § 123 Občianskeho zákonníka, ale výlučne z dôvodu získania majetkového prospechu, využijúc existujúci stav. Výkon vlastníckeho práva žalobcov sa tak dostal iba do formálnej roviny s jediným cieľom, a to profitovať na porušení práv pôvodných vlastníkov v období neslobody. Uvedené svedčí o nemravnom úmysle žalobcov nenaplniť obsah vlastníckeho práva v pravom slova zmysle, ale výlučne získavať majetkový prospech v časovo neurčitom období, ktorá prax, minimálne žalobcu 1, je odvolaciemu súdu všeobecne známa dlhé roky. Priznanie bezdôvodného obohatenia v predmetnom spore by tak bolo v rozpore so spravodlivým usporiadaním pomerov.

21. Odvolací súd správnosť aplikácie ust. § 3 Občianskeho zákonníka na daný spor vzhliadol aj v tom, že žalobcovia sa počas dlhého obdobia sporov nepokúšali riešiť vzniknutú situáciu ani podaním žaloby podľa § 135c Občianskeho zákonníka, k čomu mali legitímne právo, čo svedčí o ich úmysle vyťažiť z daného právneho stavu iba finančný prospech, ktorý je v hrubom nepomere k nárokom, ktoré by prináležali pôvodným vlastníkom.

22. Odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie, ak tento posudzoval nárok žalobcov cez prizmu dobrých mravov. K tomuto navyše odvolací súd si dovoľí uviesť, že nie bez významu (napriek existujúcej rozsiahlej judikatúre prezentovanej opačný názor) je rozdiel medzi získavaním bezdôvodného obohatenia, napr. zo stavby predstavujúcej obytnú alebo priemyselnú budovu a cestu. Budova prináša potencionálny zisk vlastníčkovi stavby napr. z nájmu alebo samotnej prevádzky, v

dôsledku čoho vlastníci stavby získava bezdôvodné obohatenia aj na úkor vlastníka pozemku. Pri ceste III. triedy, za užívanie ktorej sa platí spravidla len mýtny poplatok je existencia bezdôvodného obohatenia na strane vlastníka stavby fikciou. Je preto potrebné prisvedčiť žalovaným, že v súvislosti s vlastníctvom cestného telesa, či chodníka nedochádza k žiadnemu bezdôvodnému obohateniu v reálnej podobe, ale na ich udržiavanie sú potrebné finančné prostriedky, ktorých vynakladanie predstavuje zníženie majetku žalovaných a nie jeho navýšenie.

23. Odvolací súd vyslovuje súhlas aj s názorom súdu prvej inštancie prezentovaným v bode 73 rozsudku. K tomu navyše uvádza, že ani jeden znalecký posudok predložený, či vypracovaný v konaní nevystihuje skutočnú cenu nájmu cesty a chodníka, od ktorej ceny by sa bezdôvodné obohatenie mohlo odvíjať, keďže ich porovnanie s cenami zastavanej plochy v priemyselnej zóne nemá opodstatnenie. Predmetná cesta a chodník totižto nie sú samostatne využiteľné pre podnikateľské účely a trh z nehnuteľnosťami takýto druh nehnuteľnosti samostatne ani neponúka. Žalobcovia preto nepreukázali ani výšku nároku, čím v tomto smere neunesli dôkazné bremeno.

24. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie postupoval v súlade so zákonom, ak podrobil žalobcami uplatnený nárok kritériu dobrých mravov, a to po zohľadnení vedomosti žalobcov, že na pozemkoch, ktoré nadobudli na základe vlastnej, slobodnej vôle sa nachádza stavba cestného telesa. Už pred nadobudnutím vlastníckeho práva vedeli, že budú obmedzovaní v užívaní svojich nehnuteľností, čo malo byť a pravdepodobne aj bolo premietnuté do kúpnej ceny.

25. V súvislosti s vyššie uvedeným odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. II.ÚS 389/09-20 zo dňa 26.11.2009, v ktorom ústavný súd v súvislosti s korektívom dobrých mravov uviedol, že „ ... za podstatné v prejednávanej prípadе považoval to, že sťažovateľ v čase nadobudnutia pozemku vedel alebo mohol vedieť, že pozemok je zastavaný stavbou cesty. Uvedenú skutočnosť potom sťažovateľ zohľadnil alebo mohol zohľadniť aj pri dojednávani podstatných náležitostí zmluvy, na základe ktorej pozemok nadobudol, resp. pri samotnom rozhodovaní sa, či pozemok za daných podmienok má záujem nadobudnúť alebo nie. Ak sťažovateľ za týchto okolností vlastníctvo k pozemku nadobudol, táto okolnosť nemohla ostať bez následkov ani vo vzťahu k posudzovaniu jeho nároku z hľadiska jeho súladu, resp. rozporu s dobrými mravmi.“ Kontrolou ústavnosti teda prešiel postup súdu, ktorý nároky žalobcov, v súvislosti so stavbou zriadenou na ich nehnuteľnosti preskúmal cez prizmu dobrých mravov, pričom ústavný súd sa stotožnil s názorom všeobecných súdov v preskúmvanej veci, že vlastníci nehnuteľností, na ktorých bolo zriadené cestné teleso, predtým ako tieto nehnuteľnosti nadobudli do vlastníctva, vedeli o obmedzení svojich vlastníckych práv. V zhode s vysloveným právnym názorom nárok žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia bol v predmetnom prípade žiadaný v rozpore s dobrými mravmi.

26. Porušením práva žalobcu 1 sa zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v konaní vedenom pod sp.zn. 4014/12 vo veci Q. proti Slovenskej republike, v ktorom p. Q. namietal porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru tvrdiac, že jeho žaloba bola zamietnutá svojvoľne a v rozpore s princípom právnej istoty, keďže rovnaké súdy v iných konaniach o totožných nárokoch, a to pred napadnutým rozhodnutím ako aj po ňom rozhodovali odlišne ako v napadnutom rozhodnutí. Ďalej namietal porušenie článku 1 Protokolu č. 1 vzhľadom na skutočnosť, že Mesto Prešov užíva jeho pozemky a súdy mu svojvoľne zamietli akúkoľvek náhradu v tomto ohľade. V rozhodnutí zo dňa 02.07.2019 ESLP v bode 53 zdôraznil, že v posudzovanom prípade bol sťažovateľov nárok zamietnutý pre rozpor s dobrými mravmi, a to vzhľadom na veľmi špecifické okolnosti prípadu. ESLP v súvislosti s uvedeným poukázal najmä na dobrovoľné nadobudnutie majetku s plným vedomím jeho stavu a uplatňovanie podobných nárokov v mnohých iných prípadoch, bez skutočnej snahy o úpravu vzťahu medzi vlastníctvom a užívaním. Na základe týchto okolností sa na vec aplikovalo ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a žaloba bola zamietnutá. Vzhľadom na vyššie uvedené ESLP dospel k záveru, že nič nenaznačuje tomu, že by aplikáciu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka v posudzovanom prípade neumožňovali hlboké a pretrvávajúce rozpory v judikatúre. Tento záver neovplyvnila ani judikatúra, ktorá nasledovala po rozhodnutiach prijatých v posudzovanom prípade. Sťažnosť podľa Článku 6 ods. 1 Dohovoru bola teda odmietnutá ako zjavne nepodložená. Čo sa týka porušenia článku 1 Protokolu č. 1 Dohovoru, k uvedenému ESLP uviedol, že v čase rozhodovania vnútroštátnych súdov už bol aspoň jeden podobný prípad, v ktorom súdy na všetkých stupňoch aplikovali § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a teda po celý čas konania bol úspech sťažovateľovej žaloby podmienený absenciou okolností rozporu s dobrými

mravmi. Za týchto okolností nemožno tvrdiť, že sťažovateľ uplatňoval niečo iné, než špekulatívny občianskoprávny nárok bez legitímnej nádeje na úspech a teda nemal „majetok“ chránený Článkom 1 Protokolu č. 1. ESLP, preto zvyšnú časť sťažnosti podľa tohto ustanovenia odmietol ako nezlučiteľnú ratione materiae s ustanoveniami Dohovoru. Vzhľadom na uvedené ESLP odmietol aj námietku podľa Článku 13 Dohovoru a sťažnosť vyhlásil za neprijateľnú.

27. Čo sa týka rozhodnutí, na ktoré poukazujú žalobcovia, odvolací súd k týmto uvádza, že vo väčšine z nich sa rieši otázka opakovanej náhrady za zákonné vecné bremeno, teda nejedná sa o totožné skutkové okolnosti ako v prejednávanom prípade. Taktiež uvedené rozhodnutia boli vydané súdmi rovnakej alebo nižšej inštancie, pričom odvolací súd uvedenými právnymi závermi nie je v zmysle žiadneho zákonného ustanovenia viazaný.

28. Judikatúra súdov, vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok X. proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok S. a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04).

29. Odvolací súd v zmysle vyššie uvádzaných dôvodov napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP. Správnemu rozhodnutiu vo veci samej zodpovedá aj správny výrok o náhrade trov konania, kedy úspešným žalovaným súd priznal nárok na náhradu trov konania voči neúspešným žalobcom v plnom rozsahu podľa § 255 ods. 1 CSP, preto odvolací súd napadnutý rozsudok aj v časti náhrady trov konania ako vecne správny potvrdil.

30. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 tak, že úspešným žalovaným v odvolacom konaní priznal náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešným žalobcom v rozsahu 100%.

31. Rozsudok bol prijatý senátom Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).